

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

102. An subditus Episcopi in alieno territorio ligetur censuris annexis
præcepto, sive generali, sive speciali sui Episcopi? Et quid, si censura sit
pro crimine, vel ratione delicti commissi in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

5. Nota tertio subditum existentem in alieno Episcopatu, posse ligari censuris à suo Episcopo ratione delicti commissi in proprio Episcopatu, ut si habens curam animarum non resideat, quia est absens & existens in alieno Episcopatu, quia tunc omisso residentia fit in proprio Episcopatu, aut si quis furtum fecit in proprio Episcopatu, & in alieno existens non satisfacit. Quia ratione delicti sortitur quis forum, ut dicitur in *cap. ult. de foro competenti*. Vnde in dictis casibus existens in alieno Episcopatu incurreret censuram annexam statuto, aut præcepto sive generali, sive speciali notificato, (sive ante egressum à suo Episcopatu, sive post ex consensu Episcopi loci, in quo est, qui requisitus consentire debet, quia aliter Episcopus habet jus ratione delicti) quia ex una parte statuto, aut præcepto notificato censura, quæ ei annexatur, executioni mandatur absque actu aliquo judiciali faciendo in alieno territorio, quia in eo invalide fieret absque consensu Episcopi illius territorij, quamvis injuste negato, & ex altera parte, ratione delicti commissi in proprio Episcopatu manet in alieno territorio subditus suo Episcopo. Et hæc omnia docet Cornejo in *part. 3. tr. 5. de cens. in gen. disp. 6. dub. 2.* & Hurtado de *conf. in com. diff. 8.* & de his etiam infra redibit sermo.

RESOL. CII.

An subditus Episcopi in alieno territorio ligetur censuris annexis præcepto sive generali, sive speciali sui Episcopi?

Et quid, si censura sit pro crimine, vel ratione delicti commissi in proprio Episcopatu?

Et an si delictum sit inchoatum in proprio territorio, & consummatum in alieno, subditus incurrat censuram statuti generalis, sive Episcopi?

Et si aliquis committat aliquod delictum in loco exempto intra proprium territorium Episcopi, an Episcopus possit eum censuram ligare? Ex *part. 5. tract. 9. Resol. 37.*

Affirmativam sententiam docet Suar. de *conf. disp. 5. sect. 5.* Sayrus de *conf. lib. 8. cap. 7.* & alij, quia superior potest suum subditum etiam extra territorium dirigere, atque ad id superior per præcepta intendit eum dirigere abicumque sit, cum præceptum respiciat personas. Vnde hanc sententiam tenet etiam Petrus Cornejo in *3. part. D. Th. tr. 5. de censuris in genere, disp. 6. dub. 2. §. Dico septimo*, ubi sic ait: Si censura lata sit per modum sententiæ sive particularis sive generalis, ligat proprios subditos, etiam extra proprium territorium peccantes, quia censura lata per modum sententiæ pro futuris culpis abstrahit à territorio, & solum respicit ipsas subditorum personas. Ergo ubicumque existant, eos ligat. Nec obstat diversitas territorij, cum hæc censura ut incurratur, nulla exterior vis necessaria sit: unde si non propter bonum territorij directè, sed propter bonum ipsius subditi, vel aliarum personarum Episcopus præcipit sub censura alicui particulari subdito, aut omnibus generaliter, ut jejunent, v. g. sexta feria, aut ab exercitio alicujus operis se absteineant, reverà censuram incurrunt, quamvis extra territorium delinquant, & in hoc differunt censura lata à jure, & ab homine. Ita Cornejo.

2. Verum opinio negativa probabilis etiam mihi videtur, quam docet Ioan. Præpositus in *3. part. quest. 1. de cens. in gen. dub. 5. num. 3. 1.* & Hurtado de *conf. in gen. diff. 8. n. 34.* ubi citat Henriquez & Coninch, quia peccatum inferioris physice, & moraliter in tali casu consummatur in alieno territorio, ubi non pareretur

impunè jus dicenti, juxta *cap. ut animarum de conf. in 6.* id est, delinquens ex eo poenam non patitur. Hinc inferitur me olim probabiliter respondisse, quod si Episcopus prohibeat Sacerdotibus sub poena suspensionis, ne in aliena Diocesi celebrent, illam non incurrere celebrando.

3. Non est tamen negandum cum Hurtado *ubi supra*, & aliis subditum existentem in alieno territorio posse ligari censuris à suo Episcopo ratione delicti commissi in proprio Episcopatu, ut si habens curam animarum non resideat, quia est absens, & existens in alieno Episcopatu, quia in tali casu omisso residentia fit in proprio Episcopatu, aut si quis furtum fecit in proprio Episcopatu, & in alieno existens non satisfacit. Vnde ego olim dixi cum Avila de *conf. part. 2. cap. 5. disp. 2. concl. 3.* quod si Episcopus præcipiat sub excommunicatione, ut omnes Clerici subditi veniant ad Synodum, Clerici subditi, licet existant in alieno territorio, ligantur, quod etiam docet Præpositus *loco cit. num. 26.* & Villabos in *summ. tom. 1. tr. 16. diff. 16. num. 9.*

4. Sed obiter attingam hæc pulchrum dubium, an si delictum inchoatum sit in proprio territorio, & consummatum in alieno, subditus incurrat censuram statuti generalis sui Episcopi? Negativè respondet Petr. Cornejo *ubi supra, in 3. p. tr. 5. de cens. in genere, disp. 6. dub. 2.* ubi citat Suarez. Vnde asserit, quod si stuprum, v. g. sit prohibitum in hac Diocesi sub excommunicatione, & quis caperet Virginem, & eam extra territorium portaret, & ibi violaret eam, non incurreret censuram, quamvis per tactus, oscula, & raptum intra territorium inchoaret stuprum. Et ratio est, quia hæc censuram lata est absolute contra stupratores, & non contra quomodocumque stuprum inchoantes: ergo quousque stuprum consummatum sit, incurrere non debet, sed in hoc casu consummans stuprum est extra territorium, ubi non ligatur per statutum. Ergo. Quod confirmatur, quia si feratur

censura contra homicidas in Ecclesia, ille, qui intra Ecclesiam existens sagittam projiceret, qua hominem extra Ecclesiam existentem occideret, reverà non incurreret censuram illam, etiam si homicidium fuerit intra Ecclesiam inchoatum. Hæc Cornejo. Nec adversus hanc doctrinam facit Villalob. in *summ. t. 1. tr. 16. diff. 16. n. 4.* ubi sic ait: [Si el peccado comenzó dentro del territorio, y se acabó fuera del, quedaria ligado con la censura, como si herido algun en el territorio, y murio, quando estava fuera del, o si le mandaron que no facasse la mercaderia del territorio.] Ita ille, & ante illum Sayrus de *conf. lib. 1. cap. 6. n. 41.* & alij. Non, inquam, adversantur sententiæ negativæ ista exempla, nam concedit Cornejo probabilis esse homicidam illum incurrere censuram in supradicto casu, quia quamvis homicidium consummatum sit extra territorium, quantum ad ultimum ejus effectum, qui est mors: tamen tota actio exterior à qua provenit, scilicet vulnus lethale, causata fuit intra territorium ratione cujus dici potest, homicidium fuisse intra territorium consummatum, quantum ad totam actionem, ex qua mors sequuta fuit, cui faver, quod iste homicida non possit conveniri pro homicidio in alio territorio, ubi mors fuit sequuta, cum in eo nullum delictum commiserit, ex quo sequitur quod accusari debeat in proprio territorio, non solum ratione vulnus illati, sed etiam homicidij. Ad alium casum respondet etiam idem Cornejo delictum illud deferendi triticum extra propriam Diocesim, quoad actionem, qua deferretur, consummari intra propriam Diocesim, quamvis quantum ad terminum extrinsecum assumatur in aliena.

5. Et tandem nota pro coronide hujus resolutionis, quod si aliquis aliquod crimen committat in

Sup. hoc sup. in Ref. 99. §. Dico, in lin. 6. & in alio §. ejus annot. Et pro contento in hoc §. non est, in Ref. præterita §. Nota tertio, & lege etiam §. Nota secundo, & §. ejus not.

Sup. hoc in Ref. seq. & sup. in Ref. 100. §. ult.

Sup. hoc in Ref. seq. §. Nec.

Sup. hoc in §. not. præterita.

at in loco exempto intra proprium territorium, prius
Episcopus non potest eum censura ligare, quia talis
locus comparatur alieno, quod secundum aliquos, ut
alibi dictum est, intelligitur, si locus sit absolute
exemptus, & non solum quoad personas. Ita cum Suar.
& Coninch docet Hurtado ubi *supr. diff. 8. num. 33.*
Alij verò id absolute pronunciant, & intelligunt etiam
de Monasteriis Regularium. Ita Henric. *lib. 13. cap.*
26. num. 2. Sà ver. Excommunicatio num. 12. Avila de
conspare. 2. cap. 3. disput. 2. dub. 5. quorum sententiam
probabilem esse satis indicat Præpositus ubi *suprà*
num. 27. quia, ait ille, in dictis Monasteriis Episcopus
pro Tribunali sedere non potest; & licet locus exem-
ptus sit de Diocesi, & territorio Episcopi, tamen lo-
cus exemptus, & locus extra territorium æquiparan-
tur quoad jurisdictionem, nec locus ille est quidem
de territorio Episcopi quantum ad situm, non autem
quantum ad jurisdictionem. Vnde ex his inferitur,
quod si Episcopus præcipit sub excommunicatione
ne aliquis furetur rem sacram, si subditus ejus furetur
calicem in loco exempto, non incurrit, & ideo ex
dictis infert Avila, quod si Episcopus ponat excom-
municationem contra ingredientem Monasteria Mo-
nialium ad loquendum cum illis, qui ingreditur Mo-
nasterium exemptum, non incurrit, secus est si ferret
excommunicationem contra accedentes ad Monaste-
ria etiam exempta. Nam licet Monasterium sit exem-
ptum, tamen via, qua pergitur ad illud, non est exem-
pta, & ratio discriminis horum casuum est, quod in
primo excommunicatio non ponitur propter accessum
ad Monasterium, Igitur olim ego probabiliter docui,
ludentes, & eudentes monetam fallam in Monasteriis
Regularium contra prohibitionem Episcopi id pro-
hibentis sub censura, illam non incurrit; sed de
his * infra redibit sermo.

Sup. his
segg. cum
eodem Avi-
la, & alijs
sup. in Ref.
85. per tot.
& in Ref. 86.
§. 1. per tot.
& lege do-
ctrinam al-
terius Ref.
earum an
notationum.

* Infr. in Ref.
que hic est
supra 85.

RESOL. CIII.

An si delictum inchoatum sit in proprio territorio, & con-
summatum in alieno, tunc subditus incurrit censuram
Statuti generalis sui Episcopi?
Et an Episcopus per Statutum possit prohibere sub cen-
sura, ne Sacerdos subditus in aliena Diocesi celebret, &
similia? Ex part. 5. tr. 9. Refol. 33.

Sup. hoc sup. §. 1. R Espondeo non incurritur. Ita Suarez de cen-
suris disputat. 5. sect. 4. num. 7. & sequent. Vnde
si stuprum, v. g. sit prohibitum in hac Diocesi sub
excommunicatione, & quis raperet virginem, & eam
extra territorium portaret, & ibi violaret eam, non
incurreret censuram, quamvis per tactus, oscula, &
raptum intra territorium inchoaret stuprum. Et ratio
est, quia hæc censura lata est absolute contra stupra-
tores, & non contra quomodocumque stuprum in-
choantes. Ergo quousque stuprum consummatum
sit, incurri non debet; sed in hoc casu consum-
mans stuprum est extra territorium ubi non ligatur
per statutum, ergo. Confirmatur quia si feratur
censura contra homicidas in Ecclesia, ille qui intra
Ecclesiam existens sagittam projiceret, qua hominem
extra Ecclesiam existentem occideret, revera non
incurreret censuram illam, etiamsi homicidium fue-
rit intra Ecclesiam inchoatum. Ergo. Vide etiam
Gordonum in summ. tom. 2. lib. 7. cap. 2. §. 3. num. 34. ubi
ita ait. Quid si cum delictum inchoatum est in pro-
prio territorio, & consummatum est in alieno? ubi in
primis adverte, peccatum quoad censuras, foris quæ
exterius consummari in actu, & effectu externo pro-

hibito, ut jam putavit in exemplo non residendi
quicquid, sit de voluntate mala respectu Dei alibi in-
choata. Quale in contrahendis censuris spectandum
est ubi dicto modo sit consummatum delictum, &
quidem si delinquens consummat delictum in alieno
territorio, & nullo ex hactenus dictis titulis censetur
præfens, sed planè absens, ille tunc non contrahet
censuram annexam huic delicto per statutum proprii
Episcopi, nec pœnæ huic subijciatur. Dixi quoad cen-
suras, nam quantum ad alias pœnas, vel effectus, re-
cepta sententia est, quando delictum in uno loco in-
choatur, & consummatum in alio, posse delinquentem
utroque puniri, ex l. 1. C. ubi de crimine agi oportet,
& per illa expressa verba, ubi commissum est delictum
sum. At vero censura non solet ferri, nec ferretur, ut
nunc pono, propter inchoatum delictum, estque hæc
mens legislatoris. Ita Gordonus.

2. Nec valet dicere quod ex his sequuntur duo ab-
surdum. Primum est, quod qui alterum lethaliter in-
propria Diocesi vulneravit, ubi homicidium est pro-
hibitum sub censura, non incurrit illam, si vulne-
ratus extra propriam Diocesim moriatur, quod
est falsum. Secundum est, quod non possit Episcopus
per statutum prohibere sub censura, ne triticum, &
v. g. extra Diocesim deferatur, aut ne Sacerdos sub-
ditus in aliena Diocesi Missam celebret, cum hujus-
modi delicta consummari non possint, nisi extra Dio-
cesim, ubi talem censuram incurrit non possunt.
Huic objectioni respondet Suarez numero decimo, & §. 1.
undecimo, negando sequi illa duo absurda. Et ad
primum dicit probabiliter esse homicidium illum in-
currere censuram in eo casu, quia quamvis homici-
dium consummatum sit extra territorium, quantum
ad ultimum ejus effectum, qui est mors, tamen tota
actio exterior, à qua provenit, scilicet vulnus lethale,
causata fuit intra territorium, ratione cujus dici po-
test homicidium fuisse intra territorium consumma-
tum quantum ad totam actionem, ex qua mors sequi-
ta fuit; cui, faver, quod iste homicida non possit con-
veniri pro homicidio in alieno territorio ubi mors
fuit sequuta, cum in eo nullum delictum commiserit,
ex quo sequitur, quod accusari debeat in proprio ter-
ritorio, non solum ratione vulneris illati, sed homi-
cidij. Ad secundum inconveniens respondet in num.
11. delictum illud deferendi triticum extra propriam
Diocesim quoad actionem, qua deferretur, consum-
mari intra propriam Diocesim, quamvis quantum
ad terminum extraordinarium assumatur in aliena. Et
idem est dicendum ad illud de Sacerdote cui, Episcopus
sub censura prohibuit celebrare extra propriam
Diocesim: nam cum hæc prohibitio sit suspensio
quædam personalis imposita Sacerdoti intra pro-
prium territorium pro territorio alieno non incurritur
de novo à Sacerdote, quando existit in aliena
Diocesi, sed eam secum deferat, aut portare censetur,
quando à proprio territorio exivit, & hæc omnia
præter Suar. docet Cornejo in 3. part. tract. 5. de cens.
in gen. disput. 6. dub. 2.

RESOL. CIV.

An Episcopus existens extra suam Diocesim possit ex-
communicare suum subditum, si res adeo manifeste sit,
ut non requiratur cognitio causæ? Ex part. 5. tr. 9.
Refol. 35.

§. 1. L icet Episcopus existens extra proprium terri-
torium non possit subditos suos excommuni-
care, ex cap. Episcopum 9. quæst. 2. juncta glossa, quia
jurisdictio contentiosa, qualis est jurisdictio ad ex-
communicandum, non potest exerceri in alieno terri-
torio.